

Artiștii au plecat. Pe un talger de smarald, poiana-atelier unde au trudit artiștii mai mult de o lună de zile, stau nesupuse timpului, albe și pure, pietrele, între azurul orizontului și culmile tăcute ale Zărandului. Aici, sculptorii au închis în nemurire inimă și suflet românesc. Aici, la Căsoaia, loviturile daltei n-au măsurat timpul, ci dimpotrivă l-au eliberat de terribila lege heraclitiană a mistuirii. Cele 20 de lucrări, și altele care se vor crea, se înlanțuie în cercuri ca vârstele unui stejar. Sint vârstele spiritului românesc de astăzi.

Așadar, în poiana-muzeu, unde talentul și voința artiștilor au eliberat forme din piatra muntelui, sintem „obligați” să gândim și să ne bucurăm. Trebuie să precizez de la bun început însă că sculpturile nu sint fragmente de real, ci imaginea — provocatoare a unui tot : arta. Asistăm la același fenomen paradoxal : o oglindă spartă nu fragmentează imaginea, ci fiecare ciob o cuprinde întregă. Altfel spus, cunoașterea unei lucrări presupune cunoașterea întregului ansamblu. Legi nevăzute, dar implacabile, hotărâsc relațiile dintre lucrări și impun o anumită rostire spirituală. Nu poți, fiindcă îți place doar George Apostu, să ignori „Fereastra” lui Mihaj Buculei sau să te oprești doar lângă „Piatra de hotar” a lui Dumitru Șerban și să treci nepăsător pe lângă „Semnele” lui Ionel Muntean. Ești obligat de asemenea să înconjori cu privirea zimții tociți ai munților, prăvălirea lor domoală și păduratecă. S-a creat o nobilă relație între peisaj și artă.

Un periplu spiritual pe cel de-al doilea „cerc” al lucrărilor (ne referim la materializarea gândirii artiștilor cuprinși în ediția a II-a a simpozionului național de sculptură „Zărand 1980”) ne inițiază gîndurile și visele omului de acum și de întotdeauna. „Plimbare cu inorogul”, lucrarea lui Ion Iancuț este un prilej de a ne infunda în poveste. Și clipa ajunge cît anul. Formată din trei corpuri, lucrarea sugerează rupturile fabulosului. Sculptură de mare forță, această himeră a visului și gîndului, „inorogul” lui Iancuț dă vîrsta ingenuă a omului. Nu departe de aceste structuri spațiale dispuse pe orizontală a lui Iancuț se înalță pe verticală „Neliniștea” lui Ion Deac Bistrița. Paradigmă a vîrstei atitudinii lucide, lucrarea acuză iraționalul. Raporturile volumetrice dezvăluie tensiuni dramatice care zămislesc o anumită faună în spațiul imaginarului sau relevă, pe un alt plan, angoasa războiului manifestată pe planeta Pămînt. „Neliniștea” lui Ion Deac Bistrița indeamnă la meditație și atitudine. Urmărind aceeași idee incitantă — fericirea omului — Ion Rusu găsește o formă inedită de „redactare” a „Mesajului de pace”, lucrare ce-și încheagă structurile spațiale din puritatea a trei copii zburători. O vîrstă a dorului marchează lucrarea lui Traian Moldovan, „Anotimpurile”, în fapt un stilp al generațiilor, o nostalgie la scurgerea timpului. Vîrsta visului romantic în fața infinitului este susținută cu talent de lucrarea sculptorului arădean Ioan Tolan — „Maternitate”. Pe aceeași „vîrstă” se înalță simbolic și coloana artistei Marcela Branea — o coloană a permanenței. Într-o nișă vegetală se adăpostește lucrarea lui Dumitru Pasima, sculptură de o dureroasă simplitate, o intruchipare a vîrstei sublime a jertfei.

Și călătoria poate și trebuie să fie continuată și îmbogățită, mai ales călătoria în cerc, care nu presupune un sfîrșit niciodată, ci doar împlinire. Viața formelor din poiana cu pietre albe este întreținută de dialogul nostru cu el, în fond, dialogul omului cu omul.

GHEORGHE VIDA

O serie de sculptori, personalități distincte ale plasticii românești de astăzi, au avut aici posibilitatea unui contact mai dinamic cu natura, cu publicul receptor, dar și a unui contact mai relevant între ei înșiși. Ei și-au redefinit, sau (în cazul unor sculptori mai tineri) și-au cristalizat codul stilistic propriu, de neconfundat.

Aceste reflecții ne-au fost prilejuate de parcurgerea ansamblului rezultat din ediția de anul acesta a taberei de la Căsoaia, unde în mod vizibil majoritatea sculptorilor participanți au trecut prin școala Măgurei; această experiență asumată lucid i-a stimulat în articularea unor volume în ansambluri impresionante, memorabile construcții de tip megalitic, tentind grandiosul. Nu vrem să stabilim filiații forțate, dar inspirația megalitică este în mod neîndoielnic una din tendințele cele mai semnificative, afirmate în prestigioase simpozioane din străinătate, ilustrând năzuința sculptorilor de a regăsi și reinterpretă elementele unor complexe arhaice cu rost cultic, care sînt expresia aspirației unor întregi colectivități.

FRANÇOIS PAMFIL

Destinate cu precădere tinerilor, taberele estivale sînt considerate ca un prilej de încercare a puterilor în monumental într-o competiție a capacității artistice dar și a rezistenței la efortul fizic. O diplomă de participare la Măgura, Arcuș, Căsoaia, Piatra Neamț sau Hobița înseamnă nu numai un certificat de onoare în palmaresul unui tânăr artist, ea echivalează și un atestat de cioplitor obținut în urma unui examen de capacitate profesională.

GEORGE APOSTU

— Cunosc bine sculptorii acestui simpozion. Dacă mă gîndesc acum la lucrările lor, realizate aici, pot afirma cu certitudine că toți se află într-o adevărată evoluție, în profida vremii destul de necorespunzătoare pe tot parcursul simpozionului. Spre bucuria mea și a jubitorilor de artă din întreaga noastră țară, toate lucrările realizate de cei 10 sculptori participanți la tabăra de la Căsoaia, sînt opere de mare valoare artistică.